

NORGES HØYESTERETT

Den 15. september 2006 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2006-01574-A, (sak nr. 2006/1108), straffesak, anke,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Petter Mandt)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stabel**: Saken gjelder straffutmåling for overtredelse av utlendingsloven § 47 annet ledd bokstav d – særlig spørsmålet om det bør reageres med ubetinget fengsel eller samfunnsstraff.
- (2) A ble 18. april 2005 satt under tiltale av politimesteren i Oslo for to tilfeller av overtredelse av utlendingsloven § 47 annet ledd bokstav d. Ved Oslo tingretts dom 31. august 2005 ble han frifunnet for det ene tiltalepunktet. Det andre tiltalepunktet ble han domfelt for, og straffen ble satt til ubetinget fengsel i 21 dager. Han ble også ilagt saksomkostninger til det offentlige.
- (3) A anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, samt over saksomkostningsavgjørelsen. Ved Borgarting lagmannsretts dom 4. mai 2006 ble domfellelsen opprettholdt, og straffen ble igjen satt til ubetinget fengsel i 21 dager.
- (4) Lagmannsrettens dom er avsagt under dissens, idet en meddommer stemte for frifinnelse, subsidiært mente han at det burde reageres med samfunnsstraff.
- (5) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen, og gjort gjeldende at det bør idømmes samfunnsstraff. Det anføres at forholdet ikke er spesielt alvorlig, og at det foreligger personlige forhold som tilsier en mildere reaksjon enn ubetinget fengsel. Påtalemyndigheten har gjort gjeldende at det foreligger sterke allmennpreventive hensyn, og at den idømte straff derfor er passende.

- (6) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*
- (7) A er en 32 år gammel gambisk statsborger. Han kom fra Gambia til Norge i 2001, da han giftet seg med en norsk kvinne, og har arbeids- og oppholdstillatelse her i landet. Han er dømt for overtredelse av utlendingsloven § 47 annet ledd bokstav d ved forsettlig å ha overlatt sitt pass til en eller flere ukjente personer, med kunnskap om at passet med dette kunne misbrukes. Det foreligger få opplysninger om de nærmere omstendigheter omkring det straffbare forholdet. A har ikke erkjent straffeskyld, og har en annen versjon av handlingsforløpet enn det lagmannsretten har lagt til grunn.
- (8) Ifølge lagmannsretten ble forholdet oppdaget ved at tollvesenet den 18. august 2004 beslagla en forsendelse fra Gambia, som var adressert til As ektefelle. Forsendelsen inneholdt hans gambiske pass. Ifølge stempler i passet var det blant annet benyttet ved innreise til Gambia 10. februar 2004, utreise fra Gambia 24. april 2004, innreise til et annet land, trolig Senegal, 24. april 2004 og utreise – trolig fra Senegal – den 28. april 2004. På beslagstidspunktet var passet utstyrt med As fotografi, uten at det kan fastslås sikkert om dette var det originale passbildet. Det er imidlertid fastslått at bildet har vært skiftet minst to ganger, og lagmannsretten fant det bevist at passet har vært forfalsket en eller flere ganger.
- (9) Det foreligger ikke noen retningsgivende praksis om straffenivået ved overtredelse av utlendingsloven § 47 annet ledd bokstav d. Bestemmelsen har en strafferamme på bøter eller fengsel inntil to år for den som
- ”overlater til en annen pass, reisebevis for flyktning, annet reisedokument eller liknende dokument som kan bli brukt som reisedokument, når vedkommende vet eller bør forstå at det kan bli brukt av utlending til å reise inn i riket eller til annen stat”.**
- (10) Bestemmelsen kom inn ved lov nr. 22/1999, som ledd i en rekke tiltak for å bekjempe menneskesmugling. I Justisdepartementets høringsutkast, som lå til grunn for forslaget, ble det vist til at det å overlate sitt reisedokument til en annen når man vet eller bør forstå at det vil bli brukt uberettiget, allerede kunne straffes etter straffeloven § 372 siste ledd. Strafferammen på tre måneder var imidlertid så lav at den ble antatt ikke å ha særlig allmennpreventiv verdi når det gjaldt å forhindre uberettiget bruk av slikt dokument ved innreise til Norge, jf. Ot. prp. nr. 38 (1995–96) side 34. Forslaget omfattet opprinnelig bare innreise til Norge. Tilføyselsen ”eller til annen stat” kom inn etter forslag fra Utlendingsdirektoratet, som pekte på behovet for å fange opp tilfeller der dokumentet skal brukes til innreise for eksempel i et annet nordisk land.
- (11) Under behandlingen i justiskomiteen understreket flertallet at straffutmålingen etter den nye bestemmelsen, på samme måte som påtalespørsmålet, måtte avgjøres ut fra de konkrete omstendighetene i hver enkelt sak. Et mindretall i komiteen gikk imot bestemmelsen, under henvisning til at folk som ”låner ut” eller ”mister” reisedokumentene sine for å hjelpe andre, ikke bør bli straffet strengt, se. Innst. O. nr. 24 (1996–97) side 10.
- (12) Det dreiet seg med andre ord om en straffskjerping, der strafferammen ble hevet fra fengsel i tre måneder til to år. Ut fra forhistorien kan jeg ikke se det annerledes enn at det var et bevisst valg fra lovgiver å gjøre alle former for utlån av reisedokumenter, også uavhengig av økonomisk motiv, gjenstand for en vesentlig strengere vurdering. Dette

illustreres av at straffebudet ble plassert i annet ledd med en strafferamme på to år, og ikke i første ledd som har en langt lavere strafferamme.

- (13) Det foreligger sterke allmennpreventive hensyn når det gjelder slike overtredelser. Disse sakene inneholder elementer som har stor likhet med dokumentfalsk og falsk forklaring. På samme måte som ved slike forhold, bør utgangspunktet i normaltilfellene derfor være en kort, ubetinget fengselsstraff.
- (14) I tillegg kommer at det innebærer en betydelig risiko å overlate sitt pass til andre. Passet kan bli misbrukt en eller flere ganger, av en eller flere personer, og med den følge at det kan skje ulovlig og ukontrollert kryssing av landegrenser. Dernest kan farlige situasjoner oppstå ved uvisshet med hensyn til personers identitet. Misbruk av pass og pass på avveie er et økende problem for myndighetene, og det er en stadig mer ressurskrevende oppgave å forhindre det. Straffverdigheten ligger dermed ikke nødvendigvis i om passet er blitt misbrukt, eller hvor eller på hvilken måte det har skjedd, men i det farepotensialet som skapes. Det ligger i dette at jeg ikke finner at det kan ha særlig betydning om passet er brukt til innreise i Norge eller et annet land.
- (15) Med dette som utgangspunkt går jeg over til å se på straffutmålingen for A. Han har, som nevnt, overlatt sitt gambiske pass til en eller flere ukjente personer, som igjen har brukt det ved inn og utreise til andre afrikanske land i to tilfeller. Lagmannsrettens flertall fant at A forsettlig hadde overlatt passet til andre, og at han forsto at dette kunne bli brukt av utlending til å reise inn i Norge eller til annen stat. Jeg finner det derfor klart at utgangspunktet om en ubetinget fengselsstraff får anvendelse her.
- (16) De personlige forhold A har påberopt, at han har vært syk og hatt ulike personlige problemer, har etter mitt syn ikke en slik tyngde at de kan slå igjennom i forhold til de sterke allmennpreventive hensyn som gjør seg gjeldende i denne type saker. Samfunnsstraff er derfor uaktuelt, og jeg kan heller ikke se at den idømte straffen er for streng.
- (17) Jeg konkluderer dermed med at den straffen lagmannsretten fastsatte – fengsel i 21 dager – bør bli stående. Anken må dermed forkastes.
- (18) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

(19)	Dommer Stang Lund:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(20)	Dommer Matningsdal:	Likeså.
(21)	Dommer Tønder:	Likeså.
(22)	Dommer Tjomsland:	Likeså.

(23) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.